ՄԱՐԴ ԻՐ ԿԱՄՔԻՆ ԵՒ ՀԱԻԱՏՔԻՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏԻՉՆ Է

“ՆԻԹԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԵՆ
ՄԻՆՉ ՀՈԳԵՒՈՐ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝
ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ”

“ԴՈՒՔ ՁԻՍ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ՝ ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԵՐԱՔ ՈՒ ԿՇՏԱՅԱՔ”

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ
ՓԻԵՐԺԱՅՈՒՄԸ

ԱՆՓՈԽԱՐԻՆԵԼԻ ԵՒ ԲԱՑԱՌԱԿ
ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ
ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆ Է

ԹԷ ԻՆՔ ՏԵՍԱԾ Է ՏԷՐԸ

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ
2009

“ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԵՆ ՄԻՆՉ ՀՈԳԵՒՈՐ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ”

--Բ Կորն.Դ.18

Աչքով տեսանելիութիւնը իր սահմանաւոր շրջանակը ունի, **մտքով** երբ կը տեսնուի՝ ենթակային հորիզոնը շատ աւելի կ՛ընդարձակուի, իսկ հոգիով տեսնելը՝ ոչ հորիզոն ունի և ոչ սահմանում, այլ տեսողութեան թռիչքը կը տեսնէ թէ՛ ժամանակի և թէ միջոցի անհունութիւնը: Արուեստի գերազանց զգայարանքներն են լսելիքը և տեսանելիքը: Աղօթքը նման ճգողականութեան, անտեսանելի հոգեշունչ զօրութիւն մըն է:

Տեսնե՛լ միայն արտաքին կերպարանքին նայիլ չէ: Տեսնե՛լ մարմնական աչքով ակնարկ մը նետել չէ, այլ մտքով և հոգիով ներթափանցել, ըմբռնել և ճանչնալ է առարկան, անձնաւորութիւնը և դէպք եղելութիւնը: Տեսողութիւնը միայն մարմնական աչքով չէ, այլ հոգի՛ն և սրտի՛ն տեսանելիութեամբ է: Գրի անհրաժեշտութիւնը հարկաւոր դարձաւ տեսանելի դարձնելու համար Աստուծոյ սէրը մարդոց հանդէպ: Անմարմին "խօսքը" մարդեղանալով Անշօշափելին՝ Հայր Աստուած, տեսանելի ու շօշափելի եղաւ: Խորհուրդը արտաքին զգալի նշանն է, որուն միջոցաւ տեսանելի ձեւերու տակ անտեսանելի շնորհները կը ստացուին:

Հաւատալ ու սիրել այն զոյգ ճառագայթարձակ շողերն են, որոնք կը սրբացնեն մարդը և տեսանելի կը դարձնեն Անտեսանելին:

Ինֆնաջարժ մը նիւթէ կը բաղկանայ (matter) բայց նիւթէ աւելի բան մը ունի իր մէջ: Ինֆնաջարժ մը ի՞նչ համեմատութեամբ **նիւթ** կրնանք համարել, և ի՞նչ համեմատութեամբ **արժէք**: Մենք միշտ հակամէտ ենք նիւթը շեշտել կեանքի մէջ, սակայն նիւթը որքա՜ն փիչ իրագործումներ կրնայ ունենալ առանց ստեղծագործ մտքի և կազմակերպչական կարողութեան: Մարդ արարած բաղադրութիւնն է **նիւթի** և հոգիի, մահուան և յաւերժութեան: Նիւթի պաշտամունքը, այսօր դարձած է գերակշիռ: Մինչդեռ շարժման և զօրութեան սկզբնապատճառը նիւթին մէջ չէ: Լուցկի մը նիւթ է ու շօշափելի առարկայ մինչեւ որ զայն վառես, այնուհետեւ ան կրա՛կ է ուժ ու զօրութիւն, նոյնպէս ալ բառերը կը դադրին ինձ համար գիր ու տառ, նիւթական իրականութիւններ ըլլալէ, ու կը դառնան հոգի և ուժ, զգայնութիւն և շարժում:

Հաւատացեալը կ՛աղօթէ, կը յուսայ և հոգեկան աչքերով կը տեսնայ ու կ՛երկրպագէ Անտեսանելին: Գիտայետազօտական և նիւթական իմացումով ինչպէ՞ս բացատրել այդ բներեւոյթը: Հոգեկանի կարեւորագոյն առանձնայատկութիւնը անոր իտէալական աննիւթական բնոյթն է: Կեանքի ծագումը՝ իտէալիստները կը պնդեն թէ Աստուած է, իսկ նիւթապաշտները կը պնդեն թէ նիւթական ծագումէ յառաջ եկած է: Ժամանակը որ անշօշափելի է, մեզ կը փոխադրէ նիւթէն դէպի աննիւթականը: Անսահման այլազանութիւն ներկայացնող նիւթական աշխարհը կը բաղկանայ 90-92 սահմանափակ տարրերէ: Աստուծոյ սէրը նիւթական բան մը չէ, որ վաճառուի և ոչ ալ մասնագիտութիւն մը, որ ուսանելով ստացուի: Աստուծոյ սէրը բառերով չի բացատրուիր, թուանշաններով չի չափուիր, զգացումներով չի թարգմանուիր: Աստուծոյ Սէրը հաւատո՛վ և փորձառութեամբ կը ճանչցուի: Մարդկային գիտակցութիւնը նիւթ չէ ոչ ալ նիւթեղէն: Մարդու հոգեւոր

կոչումը իշխե՛լ է նիւթի և մարմնականի վրայ: Աստուած մէկ է իր իսկութեամբ և բնութեամբ և բազում Իր յատկանիշներով և հանգամանքներով:

Վախճանական դէպքերու ակնկալութիւնը, Յիսուս Քրիստոսի մարմնական Յարութեան պատճառաւ, սովորական հաւատք և յոյս մըն էր սկզբնական դարու նիւթական ու ընկերային հալածանքի ենթարկուած հաւատացեալներու համար:

Մարդ արարած ունի հիւսմանաչէ D.N.A.-ի իմացնող և տեղեկացնող բջիջային կազմակերպութեան ցանց մը, որ ենթակային ինքնութիւնը և իւրայատկութիւնը կը փաստէ: Ո՞վ կամ ուրկէ՞ սոյն կենսունակ մասնիկը ստացած են կազմախոսական կարգաւորում և սարքաւորում: Նիւթակա՞ն և մարմնեղէ՞ն գոյութիւնը պարգեւած է սոյն հրաշակերտ կազմածքը, թէ Հոգեկա՛ն ՄԻՏՔԸ:

Նախ ՄԻՏՔԸ՞ կու գայ, թէ նիւթը և մարմինը:

ՄԻՏՔԸ նիւթականէն աւելի անձնական և գիտակցական իրողութիւն մը կը ներկայացնէ տիեզերքին մէջ, ոչ պարզ **զօրութիւն** մը: Զօրութիւնը առանձին, առանց մտքի չի կրնար ինարել գեղեցկութիւն, արդարութիւն և բարին: Եթէ Անձնաւորութիւն, Ինքնութիւն և Հեղինակաւորութիւն ճանչցուած ՄԻՏՔ-ը՝ Աստուած գոյ չէ, մարդ ինչո՞ւ կ՛աղօթէ ու կը շարունակէ աղօթել և ինազանդիլ Գերագոյն Մտքի կամ Բացարձակի: Եթէ կը փափաքիս գտնել, փորձէ՛ աղօթել և հանդիպիլ Աստուծոյ՝ Գերագոյն **ՄՏՔԻՆ:**

Մեծաշուք հանդէսներով կը տօնախմբենք Յիսուսի Ս. Ծնունդը, և մեծադղորդ երգերով ու ցոյցերով կը կատարենք Մարդեղացեալին Տօնը: Այս բոլորը արտաքին ցոյց է միայն, և վայելք. մարդիկ նիւթականացուցած են զայն, հեռացած են Անոր Խորհուրդէն ու Ոգիէն: Սուրբ Ծնունդը, այլեւս, հաճոյքի--մարմնական, նիւթական հանդէս դարձած է՝-- բարեկամներու նուէր տալու և ստանալու օր մը միայն: Յիսուս մէկ անգամ ծնաւ մարմինով, սակայն կը վերածնի ընդմիջտ հոգիով, ու կ՛ապրի Ջինք սիրո՛ղ մարդոց սիրտերուն մէջ:

Նիւթականը վտանգաւո՛ր իրականութիւն է: Փոխանակ ծառայելու կրնայ տիրապետել և գերեվարել: Արեւմտեան քաղաքակրթութեան մէջ մարդ կտրուած է անցեալի իր հոգեւոր և ինքնութեան ակունքներէն ու կ՛ապրի մեքենականացած կեանքի հեւքը, հետապնդելով նիւթականը և մարմնական ցանկութիւնները: Իրողութիւնները դիտած ատեն պէտք չէ մոռնալ ոգին՝ որ հետզհետէ կը խմորուի հոգիներուն մէջ և բնականոն ընթացքով մը նոր և խորհրդաւոր ուղղութիւն մը կու տայ ենթակային: Նախ ուրուագիծը ճարտարապետի ուղեղին մէջ յետին մանրամասնութեամբ ներկայ է: Լրիւ, մինչեւ որ աննիւթը կը դառնայ ծրագիր, հիմ, բար շաղախ, տաճար, աղօթք և երկրպագութիւն: Գիտութիւնը կը խորհրդանշէ Հոգեւորը ինչպէս տիեզերք իր ճարտարապետական կազմուածքով, կը խորհրդանշէ Հոգեկանը՝ Արարիչ Աստուածը:

Նիւթականին ընծայուած անհամեմատ կարեւորութիւնը և բարոյական արժէքներու արհամարհումը, հաւատացեալը կը դարձնեն դէպի այլասերում՝ դրամապաշտութիւն: Նիւթապաշտ հասարակութեան և բարոյական արժէքներու անտարբեր դարու մը մէջ, հաւատք առ Աստուած գոյութենականի պահանջ մըն է հոգեկան սնանկութեան դէմ: Աստուածճանաչումը հաւատքի ուժն է, նախապաշարումի և նիւթապաշտ ագահութեան դէմ: Մամոնայի ծառայել կ՛ենթադրէ նիւթապաշտ ըլլալ: Արթննանք նիւթապաշտ և աւելավառ ըմբռնումներէ ու տեսնենք սիրո՛յ ու հաշտութե՛ան իրագործումները:

Այսօր, սեռային ու ոճրային երաժշտութեամբ ու վայրաբ տուփական մշակոյթով, Արեւմուտքը յառաջ կը տանի իր բռնատիրական գաղթատիրութիւնը: Եկեղեցիներու ամպիոնէն մարդահաճոյ և ազգայի՛ն բարոզներ կ՛ուզեն լսել, պէտք է սիրաշահիլ ամբոխը, կ՛ըսեն աշխարհիկ իմաստունները, ու յարմարիլ այսօրուան հաճոյասէր ու նիւթապաշտ աշխարհին: Եկեղեցիի մը յաջողութիւնը **նիւթի՝** դրամական հասոյթին մէջ կը փնտռեն և ոչ թէ անոր բարոյական ու հոգեւոր կեանքին մէջ:

Նիւթապաշտները կը ջանան նիւթական հարստութիւն դիզելով գերադասել մտքի և լոյսի երկրպագուները: Իսկ մարդկութեան փարոսները, հոգիի ծառաները առինքնուած Գերագոյն ուժէ՝ Աստուծմէ, կը փորձեն հակազդել ստորերկրեայ մութ ուժերուն՝ Սատանայի ճգողութեան: Իրենց ուսերուն վրայ կը կրեն Քրիստոսի խաչը: Կը տխրին մարդկային ողբերգութեան առջեւ, կ՛ողբան անմեղ մանուկներու մահը, կոյսերու բռնաբարումը, աղջիկներու և կիներու ստրկացումը և վաճառքը:

Պետրոս առաքեալ կանգնած ներկայ Արեւմտեան աշխարհի սակարանին մէջ կ՛ըսէ անուանական Քրիստոնեաներուն.

«Կ՛աղաչե՛մ, սիրելինե՛ր, իբրեւ աշխարհի մէջ պանդուխտներ և օտարականներ՝ հեռո՛ւ մնացէք մարմնական ցանկութիւններէն, որոնք հոգիին դէմ կը պատերազմին:»--Ա. Պետ. Բ. 11:

Կարելի է խօսիլ աստուածայայտնութեան մասին որ կը գերազանցէ պատմականը և վարկածային տեսութիւնը ու կը զգացնէ հոգւոյդ Բացարձակին հպումը: Իր մէջ ունի հրապուրելու կարողութիւնը, որ հազուագիւտ է նիւթապաշտութեան մէջ: Այդ անկշռելի և անշօշափելին, հաւատա՛լն է որ Քրիստոս կը փնտռէ, մարդկային աստուածապարգեւ լոյսի ցոլքերուն մէջ, որ մարդ արտայայտելու է, ստանալու համար խաղաղութիւն, առողջութիւն և հոգւոյ փրկութիւն:

Սըր Ուիլիըմ Պլէյֆ, Անգլիացի հոգենուրբ արուեստագէտ բանաստեղծը, ներբողեց ու հռչակեց թէ երեւակայութիւնն ու խորհրդաբանութիւնը աւելի՛ գերակայ է քան 18-րդ դարու նիւթապաշտական բանապաշտութիւնն ու արուեստա կանութիւնը: Ոմանք շլացած ի տես Արեւմուտքի մէջ իրագործուող նիւթական յառաջդիմութեանց, կը բացագանչեն.

«Հոն՝ ուր մեռած է Աստուած, կը յայտնուի մարդոց մեծութիւնը»:

1. Արեւելքէն ծագած է լոյսը, միակ Աստուծոյն, տիեզերքի Արարիչին, գաղափարը: Արեւմուտքէն կու գայ, այժմ, ու կը սողոսկի Արեւելքի մէջ, մթութի՛ւնը անաստուածութեան ու նիւթապաշտութեան բոյներէն:
2. Կը կարծէ թէ գիտութիւնը պիտի պարպէ՛ տիեզերքը՝ իր խորհուրդէն ու պիտի դատարկէ նոյնի՛նքն Աստուծմէ:
3. Սէ՞րը, բարեկամութի՞ւնը, գաղափարակա՞նը, կրո՞նքը, կը համարուին սոսկ ջղային բաբախումնե՛ր:
4. Արեւմուտքը չէ՛ ըմբռնած տակաւին՝ թէ ինք արարա՛ծն է, ո՛չ թէ Արարիչը:
5. Գետը՝ ակունքո՛վ է գետ: Առանց ակունքի՝ չկա՛յ գետ:

Հակառակ մարդկային ազնիւ գաղափարախօսութիւններու, մենք կ՛ապրինք այնպիսի երկրի մը մէջ, ուր նիւթապաշտութիւնը, դրամապաշտութիւնը, աւելին ա՛լ աւելին ունենալու տենչանքը կը հասնին իրենց գագաթնակէտին: Կը ստեղծուին պայմաններ անձը դարձնելու ինքնակեդրոն, եսասէր, այլամերժ, ընդունելու այն վիճակը զորս ուրիշներ կանխաւ վճռած են, առանց մեր հաւանութեան:

Մարդկային ուղեղը, որ նիւթեղէն է, կը պատկերացնէ մարդ-

կային աննիւթական մտածումները և խորհրդածութիւնները: Գիրն ալ, որ պատկերալից է, տեսանելի և չօշափելի կը դարձնէ ուղեղին աննիւթական ըմբռնողական խորհուրդները: երկիրն ու երկնայինը, նիւթն ու նիւթեղէնը, իմանալին և պաշտելին միացնող թելը խորհրդապաշտութիւնն է: Եկեղեցին Յարուցեալ Յիսուս Քրիստոսի **նիւթեղէն** Մարմինն է: Երաժշտութիւնը աննիւթ և անտեսանելի է, բայց և այնպէս, ան ըմբռնելի արտայայտութիւնն է տիեզերական հոգեւոր իրականութեան:

Խորհն ու Իմաստը երեւոյթներ են իրականութիւններու, որոնք չեն երեւիր, և որոնց մարդիկ կամ շատեր չեն նայիր իսկ: Պատմական ամէն երեւոյթ, ամէն դէպք որ կը հանդիսադրուի այս երկրագունդին վրայ, խորհրդատոր ու անտեսանելի իրողութեանց հիմքին վրայ կը կենայ՝ նման այն շէնքերու, որոնց հիմերը աչքերէ ծածկուած են: «Աստղերը՝ լոյսը չեն, բոյսը՝ կեանքը չէ, խօսքը՝ մտածումը չէ, արցունքը՝ ցաւը չէ, ժպիտը՝ ուրախութիւնը չէ: Ասոնք գոյութիւն ունեցող իրականութեանց արտաքի՛ն տեսանելի փաստերն են միայն, ոչ խորհուրդը»:

Պատկերներ, արձաններ, մոմեր, խունկեր, խաչեր կարեւոր խորհրդանշաններն են հոգեւոր իրականութիւններու և կը ճգնեն խոր տպաւորութիւններ մտածող հաւատացեալներու հոգիներէն ներս: Աստուածային Գերազանցութեան տեսանելի իրականութիւնը.--Հողը կը վերածուի բոյսի, ծառի ցորենի: Ջուրը կը վերածուի պտուղի, ձմերուկի: Իսկ արեւի ճառագայթները՝ կը վերածուին վիթամինի և ծաղիկներու գոյներու:

Ժամանակը կը հոսի դէպի յաւիտենականութիւն, ինչպէս գետը՝ դէպի ովկիանոս: Տիեզերքի Արարիչը մարդուն մէջ դրած է անմահութեան իղձը, մարդը կը տենչայ մշտական կեանքի, կ՛ուզէ ապրիլ յաւերժօրէն: Այս ըղձանքը ինքնին գրաւականն է յաւիտենականութեան: Բաւական չէ մտածել զԱստուած, այլ անհրաժեշտ է փորձառաբար ճանչնալ զԱյն: Մտածուած աստուած մը վերացականութիւն է, իսկ փորձառաբար ճանչցուած Աստուած, Արարիչ՝ Ճշմարի՛տ Աստուածն է: Մինչեւ որ Աստուած չբնակի մարդո՛ւն մէջ, անոր ամենօրուայ գործունէութեան մէջ, այդ հաւատը արժէք մը զօրութիւն մը չի գործեր ենթակային մէջ: Աշխարհի մէջ կայ օդ՝ շունչ, սակայն այդ շունչը եթէ մեր թոքերուն շնչառութեամբ մեր մէջ չտարածուի, օդին և շունչին հո՛ն ըլլալը մարդ արարածին բնաւ արժէք մը չի ներկայացներ: Նոյնն է նաեւ Աստուծոյ հոն ըլլալը: Աստուծոյ մե՛ր մէջ ըլլալն է որ Յիսուս եկաւ պատմելու և բացատրելու:

«Օ՜, ի՜նչ խորունկ են Աստուծոյ առատ ողորմութիւնը, իմաստութիւնն ու գիտութիւնը: Որքա՜ն անհնարելի են անոր վճիռները և անգնելի են անոր ճամբաները: Եւ իրապէս, "Ո՞վ կրցաւ երբեք Տիրոջ Միտքը կարդալ, կամ ո՜վ երբեք խորհուրդ տուաւ Անոր. որ փոխարէնը առնելիք ըլլայ Անկէ»: Որովհետեւ ամէն ինչ Իրմէ է, իրմով և Իրեն համար գոյութիւն ունի: Ցաւէտ փա՜ռք Իրեն: Ամէն:--Հռոմ. ԺԱ.33-36:

Սրբութիւնը ո՛չ թէ Աստուծոյ ստորգելիներէն մին պարտ է ճանչցուիլ, այլ՝ խորագո՛յն իսկութիւնն է Աստուծոյ: Աստուծոյ գլխաւոր յատկանիշը, Իր Սրբութիւնն է: Աստուծոյ Սրբութիւնը այդ անթափանցելի տարածքն է որ Նարեկացին կը կոչէ անմերձենալի: Աստուծոյ հիմնական ու եզական յատկանիշը **ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ** է:

Յիսուս Քրիստոս Իր բարեխօսական աղօթքով կը խնդրէ Հայր Աստուծմէ, որ «Սրբագործէ զանոնք» (աշակերտները), այսինքն՝ «Քու սեփականութիւնդ դարձուր», որովհետեւ աստուածաշնչական լեզուով բան մը «սրբել»՝ կը նշանակէ Աստուծոյ յատկացնել, վերապահել յատուկ նպատակի--Յով. ԺԷ.17:

"Խորհուրդ" բառը թարգմանութիւնն է յունարէն (mysterion) բառին, որ կը նշանակէ "ծածկուած" կամ "թաքնուած" բան: Լատին եկեղեցին զայն կ՛արտայայտէ (sacramentum) բառով, որ կը նշանակէ "սրբագործում, նուիրականացում": Պօղոս առաքեալ եւս կը յորդորէ Թեսաղոնիկէի Եկեղեցին ըսելով. «Այս է Աստուծոյ կամքը՝ ձեր սրբացումը»--Ա. Թես. Դ.3: Սրբացումով նիւթականը՝ Հոգեւորին, հունաւորը՝ Անհունին, և ժամանակաւորը՝ Անժամանցելիին հաղորդակից կը դառնան:

Աղօթքը կը սկսի երբ այդ Ամենակալը և Հեռաւորը կը դառնայ Մերձաւորը և հետը կը խօսիմ որպէս Հայր Երկնաւորը, "Դուն"-ով եզակի, ու ոչ "դուք"-ով յոգնակի: Մարդկային մօտեցումը առ Աստուած պարտ է ըլլալ խո՛ր ու ծնրադիր յարգանօք ու խոնարհութեամբ: Հոգեկան լոյսն է, որ Մագդաղենացին աղտոտ կեանքէն բարձրացուց անբասիր սրբութեան: Աղօթքի և Սրբութեան առջեւ Տրդատ Թագաւոր խոնարհեցաւ, մկրտուեցաւ ու դարձաւ հաւատացողը Յիսուս Քրիստոսի:

Թուչունը չի կրնար առանց թեւի ճախրել օդին մէջ, մարդը չի կրնար առանց սրբութեան թեւերուն, առանց սրտի անբծութեան թեւածել դէպի սրբութեան բարձունքը, դէպի անմահութեան Ակնաղբիւրը: Անոնք են սուրբ, որոնք ապրելով հանդերձ աշխարհին **մէջ**, կը մնան աշխարհէն **վեր**:

Սրբութիւնը Աստուծոյ Ներկայութիւնն է հոգիի մը մէջ: Աստուծոյ ջնորհքը, լոյսը, մտերմութիւնը, Անոր կամքին գործադրութիւնը ամէն գնով, միշտ ու ամէն տեղ է: Այսպիսիներու կեանքի նպատակն է՝ Եկեսցէ Արքայութիւն Քո: Սրբութիւնը գաղափար, յորդոր ու օրէնքի ամբողջութիւն ըլլալէ աւելի **կեա՛նք և վա՛րք է:**

«Սրբութիւնը ոչ միայն **կոչում** մըն է, տեսակ մը հրաւէր՝ Աստուծմէ եկող, այլ նաեւ ուժեղ **տենչ** մը, խոր **ըղձանք** մը մարդուն մէջ, երբեմն թերեւս յայտնուող, բայց մի՛շտ իր ներկայութիւնը մտերմաբար անձին զգացնող»

--**Գարեգին Ա. Կաթողիկոս:**

"ԴՈՒՔ ՁԻՍ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ՝ ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՀԱՅՑԵՐԷՆ ԿԵՐԱՔ ՈՒ ԿԸՏԱՅՑԱՔ"

--Յով.Ջ. 26:

Հացի խնդիրը սուրբ է, աղօթքի մաս կազմող մաբրութեամբ, բայց ոչ ուրիշներու արեան գնով, այլ ենթակայի՛ն անձնազոհութեամբ: Մարդիկ ինչո՞ւ կը փնտռեն Յիսուս Քրիստոսը: Մարդկութիւնը մինչեւ որ չունենայ յուսախաբութիւն և չի փնտռեր հոգեկանն ու երկնային առաջնորդութիւնը: Մարդ արարած կը խոնարհի Գերբնականին՝ Աստուծոյ երբ կը տեսնէ իր անկարողութիւնը և նիւթականին վախճանն ու հետեւանքը: Մարդ արարած իր երիտասարդութեա՛ն փնտռելու է, Գերբնականին մէջ զԱստուա՛ծ: Ան փնտռելու է զԱստուած ո՛չ թէ Արեւելեան թագնագիտական իմաստասիրութեան մէջ, այլ՝ Յարուցեա՛լ Յիսուսի պատուէրներուն և յորդորներուն մէջ: Նոյնիսկ Յարութեան առաւօտուն հրեշտակները աւետեցին, Յիսուսը փնտռող կիներուն, ըսելով.

«Ինչո՞ւ ողջը մեռելներուն հետ կը փնտռէք»--Ղուկ.ԻԴ.5:

Երկնային պատգամաւորները ըսել ուզեցին աշխարհի, թէ ինչո՞ւ կը փնտռէք Կեանքն ու Ճշմարտութիւնը մարդկային իմաստասիրութեան մէջ: Մարդկային իմաստասիրութիւնը վախճանական է՝ վերջ ունի, իսկ երկինքէն իջած Հացը յաւերժական է ու յաւիտենակա՛ն կեանք կու տայ, որովհետեւ Արարիչ Աստուած լրի՛ւ յայտնուեցաւ մարդկութեան մի միայն Իր

Միածին Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի մարդեղացումով:

«Ան որ կը մօտենայ Աստուծոյ պարտի հաւատալ թէ Աստուած կայ և վարձահատոյց կ՛ըլլայ անոնց՝ որոնք կը փնտռեն զինք»--Եբր. ԺԱ. 6:

Իմաստասէրներ ու բանաստեղծներ, ճառեցին ու տաղերգեցին ա՛յն ինչ որ մարդկային իմացականութիւնը ընծայած էր հողաշէն արարածներուն: Մոգերը հարցուցին, ըսելով. «Ո՞ւր է Հրեաներու Արքան որ ծնաւ, վասնզի անոր աստղը տեսանք Արեւելքի մէջ և եկանք Անոր երկրպագելու»--Մատթ. Բ.2 Իմաստասէրներ, իրենց բոլոր կարողութեամբ, միայն մօտեցան Բացարձակին ու յայտնեցին մարդկութեան իրենց մտացածին տեսութիւնները, ո՛չ աշխարհի իրողութիւնները ո՛չ տիեզերքի իսկութիւնը և ո՛չ ալ զԱստուած որպէս Հա՛յր Երկնաւորը: Կանտի սապէս ըսած է Յիսուս Քրիստոսի համար.

«Յիսուս, մեր իմաստասէրներուն նման միայն չ՛ուսուց, այլ ապրեցա՛ւ իր ուսուցածը: Ան դարձաւ մեր օրինակը»:

Յոյն իմաստասիրութիւնը չէր կրցած գտնել այն ճանապարհը որ զիրենք պակասաւոր և աղօտ աշխարհէն կամրջէ դէպի Յիսուսի բարձրագոյն և վսեմ ճանաչումին, ապրումներուն և գեղարուեստական ըմբռնումներուն: Մարդու յոգնած մարմինը կազդոյր կը փնտռէ, իսկ հոգին՝ Յաւերժականին Լոյսը:

Աստուած կ՛ուզէ մարդկութեան պարգեւել ա՛յն ինչ որ մարդ ինքնիրեն չի կրնար ունենալ: «Ես»ի և փառամոլութեան հակադրութիւնը՝ հաւատի՛ աշխարհն է, գաղափարականի և բարոյական գեղեցկութեա՛ն աշխարհը: Մարդ արարածը միշտ **ստանալ** կ՛ուզէ, իսկ Հայր Աստուած՝ տա՛լ կը փափաքի: Աստուած կը պարգեւէ ու կը շնորհէ ա՛յն, որ մարդ ինքնիրէն չի կրնար ստանալ՝ այսինքն աստուածայայտնութիւնն ու յաւիտենական կեանքը, որոնք շնորհքներ են, զոր Աստուած Իր օրհնեալ ողորմութեամբ ձրիօրէն կու տայ Իրեն հաւատացողներուն և Զինք սիրողներուն, որովհետեւ ան անսպառ Սէր է ու գթասիրտ Հա՛յր Երկնաւորը:

Աստուած, նաեւ որպէս համայնագէտ Դաստիարակ կ՛ուզէ կրթել մարդ արարածը: Ան կ՛ուզէ որ մենք գործենք, աշխատինք ու դառնանք արդիւնաբեր և ստեղծագործող: Աստուած չստեղծեց մարդ արարածը որպէս զարդարանք մը աշխարհի վրայ, այլ՝ որպէս Իր **գործակիցը,** որ ան գործէ երկրի վրայ ու բոլոր երկիրը դարձնէ եդեմական դրախտի:

Կենդանական աշխարհը բան մը չէ՛ փոխակերպած և ոչ մէկ բան արդիւնաբերած հազարաւոր տարիներէ ի վեր: Կենդանական աշխարհը մի միայն սերնդագործած է յաւերժացնելու համար իր նմանը: Սակայն մարդ արարածը փոխակերպած է երկրագունտը իր շինարարական կառոյցներով՝ բնակարաններով ու վիթխարի կամուրջներով ու ջրամբարներով: Մարդ, նման իր Արարչին, լուսազարդած է հսկայ բաղաքները ելեկտրական աստղիկներով, ու սալայատակած է միլիոնաւոր մղոններ երթեւեկի ճամբաներ:

Եթէ Մովսէս օրէնսդիր արթնայ ու տեսնէ՛ ներկայ աշխարհը, պալատանման երկնաբարձ շէնքերը, ինքնաշարժները, սուրացող օդանաւերը, անթել հեռագիրը, հեռախօսը ու հրաշագործ համակարգիչը, որ արբանեակներու միջոցաւ երկրի որեւէ մասին հետ կրնայ հաղորդակցիլ: Մովսէս ոչ միայն պիտի ապշի, շուարի ու կակազէ, այլ իր աստուածայայտնիչ ներշընչումին պիտի հաւատայ թէ իսկապէս մարդ արարած ո՛չ թէ կապիկներէ բարեշրջուելո՛վ մարդացաւ, ըստ ներկայ գիտնական կոչուողներու, այլ Արարիչ Աստուա՛ծն է որ շինեց ու գոյութեան կանչեց մարդ արարածը ու անոր շնորհեց Իր ստեղծագործող Շունչն ու

անձնատուրութեան կերպարանքը:

Այս գրութեան վերնագիրը եթէ շարունակենք կարդալ, Յիսուս կ՛ըսէ.

«Գացէք աշխատեցէ՛ք ոչ թէ կորստական կերակուրին համար, այլ այն կերակուրին համար, որ կը մնայ յաւիտենական կեանքի մէջ, և զոր մարդու Որդին պիտի տայ ձեզի Քանի որ զայն իր կնիքով հաստատած է Հայրն Աստուած»:

Ժողովուրդը ըսաւ Յիսուսի. «Ի՞նչ ընենք որ Աստուծոյ գործերը գործենք»: Յիսուս պատասխանեց և ըսաւ անոնց.

«Աստուծոյ գործը ա՛յս է. որ հաւատաք անոր զոր Ան ղրկեց»:

Կեանք բաշխող Աստուածորդի Յիսուս շատ բծախնդրօրէն կը պահանջէ որ մարդիկ հաւատան թէ Ինք Հա՛յր Աստուծմէ ղրկուած է որպէս **Կենաց Հացը** ու ոչ Հին Կտակարանի մարգարէներէն մին: Կարդանք միասին տեսնելու թէ Յիսուս ինչո՞ւ այսքան պահանջկոտ է, Ան կը շարունակէ ու կ՛ըսէ.

«Ես եմ կենաց հացը. ով որ ինծի գայ՝ պիտի չանօթենայ, և ով որ ինծի հաւատայ՝ երբեք պիտի չծարաւի»:--Յով. Ջ.35:

Անկիւնադարձ կերտող Յիսուս, ամենայն համբերութեամբ կը ջանայ հաղորդել իր աշակերտներուն, Իր առաքելութեան պատճառն ու նպատակը: Այս առթիւ Ան կ՛ըսէ աշակերտներուն.

> «Այս է Հօրս կամքը, ով որ տեսնէ Որդին և հաւատայ անոր՝ յաւիտենական կեանքը ունենայ. և ես վերջին օրը յարութիւն պիտի տամ անոր» Ջ. 40

Արարիչ Աստուծոյ նպատակը երկրագունդը լեցնել չէր կեղծաւորներով, ստախօսներով, աստուածամերժ գիտնականներով և անհաւատարիմ փառամոլ մշակներով: Սոյն պատճառաւ մարդ արարած մահկանացու ստեղծուեցաւ, «որպէսզի ով որ հաւատայ անոր՝ չկորսուի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը. որովհետեւ Աստուած իր Որդին աշխարհ չղրկեց որ ան դատէ աշխարհը, այլ որպէսզի աշխարհը անով փրկուի»--Յով. Գ 16-17: Եթէ մարդ անմահ ստեղծուէր, այսօր աշխարհ դժոխքի վերածուած պիտի ըլլար ստախօսներու, ապաստրածներու, ագահներու, և Աստուծոյ դէմ ապստամբողներու մեծամասնութեամբ:

Աշխարհի վրայ մարդկութեան լինելութիւնը ոչ թէ զարդարանք ըլլալու համար էր նման անասուններու, թռչուններու և ծաղիկներու այլ՝ ծայրագոյն արարչագործ ծրագիրը՝ մարդը նպատակի մը համար ստեղծուած էր: Մարդ արարած պարտ է դառնալ գործակիցը Արարիչ Աստուծոյն: Սոյն պատճառաւ անոնք կը կոչուին **ընտրուածներ և հաւատարիմներ** (Յայտ. ԺԷ.14):

Աստուած Իրեն հաւատացողներէն կը պահանջէ վերոյիշեալ երեք յատկանշական դրոշմները: Աշխարհի վրայ, մարդկութեան գոյութեան մեծագոյն շնորհն ու պարգեւը, իր իւրայատուկ կամքը նուիրել ու վստահիլ է Աստուծոյ այնպիսի՛ անձնուրացութեամբ, որ Ան կանչէ, ենթական, ընտրէ զայն ու վստահի անոր հաւատարմութեան: Մարդ արարածներուն շնորհուած ազատ կամքը, աստուածային մասնիկը, պարտ էր ապացուցուի՛լ, նախ քան որ մարդ էակ արժանանայ յաւիտենական կեանքի: Մարդիկ որքան ալ նախասահմանումով մը ծնած ըլլան, իրենց հաւատքով, կամքով և վճռակամութեամբ յաճախ կրնան հակազդել նախասահմանեալ ճակատագրի մը պարտադրանքներուն և փոխել անոնց ընթացքը:

Ոչ ոք իրաւունք ունի ըսելու թէ ճակատագրականութիւնը անձի մը կամքէն աւելի հզօր է: Կատարել Աստուծոյ կամքը, ծայրագոյն հաւատարմութեան նշանն է համայն հաւատացեալներուն և Աստուծոյ գործակիցներուն: Անմահարար Հաց Յիսուս կ՛ըսէ հինգ

հազարին, որ Իր բազմացուցած հացերէն կերած էին.

«Ես իջայ երկինքէն՝ գործադրելու ո՛չ թէ ի՛մ կամքս, այլ անո՛ր կամքը՝ որ ղրկեց զիս: Որովհետեւ զիս ղրկողին կամքը այս է, ո՛վ որ տեսնէ Որդին ու հաւատայ իրեն՝ ունենայ յաւիտենական կեանքը. Ե՛ս ալ յարութիւն առնել պիտի տամ անոր՝ վերջին օրը»--Ջ. 38, 40:

Ապրող Խօսք Յիսուս երբ կը տեսնէ թէ իր հետ վիճողները նախապաշարեալ և տրտնջող փառամոլներ են, կ՛ըսէ անոնց երկրորդ անգամ.

«Ո՛չ մէկը կրնայ գալ ինծի՝ եթէ
զիս ղրկող Հայրը չքաշէ զայն»:

Անստուեր Լոյս Յիսուս նայեցաւ իր շուրջը, դիտեց այն մարդիկը որ կերած էին հինգ հազարին բաշխուած հացը ու տակաւին չէին ուզեր հաւատալ Իրեն, որովհետեւ նախապաշարուած էին իրենց դպիրներու վարդապետութեամբ, Ան ըսաւ անոնց.

«Այն հացը զոր ես պիտի տամ իմ մարմինս է զոր
ես պիտի տամ աշխարհի կեանքին համար»--Ջ. 52:

Ի՛նչ ծանր խօսքեր, խօսքեր որ Հրեաներու կողմէ անընդունելի էին, սակայն նորէն Յիսուս ֆաջաբար վկայեց, գիտ-. նալով հանդերձ որ ո՛չ պիտի հասկնան ու ո՛չ ալ պիտի ընդունին:

Ինչո՞ւ արդեօք Յիսուս այսքան երկար կը խօսի հացի մը համար և ինքզինքը կը կոչէ Կենաց Հացը, որովհետեւ աղօթքը հոգւոյն հացն է: Ո՛չ պատահմունք է ու ո՛չ ալ դիպուած, այլ՝ Յիսուս "հաց" բառը իր բարձրակէտին հասցնելէ ետք (Ես եմ կենդանի հացը որ իջած է երկինքէն) ըսելէ յետոյ, Ան կը շարունակէ ու կ՛ըսէ.

«Եթէ մէկը այս հացէն ուտէ՝ յաւիտեան պիտի ապրի. և այն հացը զոր ես պիտի տամ, իմ մարմինս է զոր ես պիտի տամ աշխարհի կեանքին համար»--Ջ.52:

Ֆիզիքական հացի առատութեան մէջ, եւս կայ սովը Հոգեւոր Հացին: Մինչեւ այս կէտը Յիսուս Իր բազմացուցած հացերուն համար չէ որ կը խօսի, ոչ ալ ցոյց տուած հրաշքին համար, այլ՝ Ան մտքին մէջ ուրիշ նպատակ մը ունի: Այդ նպատակը Իր անձնազոհութիւնն է բեզի և ինծի համար, և ոչ երբեք ուրիշ որեւէ նպատակի: Յիսուս բեկանելով Իր Մարմինը պիտի բաշխէ համայն աշխարհի, ուստի կ՛ըսէ.

«Իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է և
իմ արիւնս՝ ճշմարիտ ըմպելիք»--Ջ. 56:

Յիսուս Քրիստոս ապագա՛ն էր կանգնած անցեալին դէմ: Հացին ոգեղէն Խորհուրդով մարդ արարած պիտի միանայ Աստուծոյ: Յիսուս սկսաւ իր խորհրդաւոր հաց խօսքը մանանայով ու վերջացուց զայն Իր պատարագեալ և սրբարար Մարմինով:

Վերոյիշեալ մարգարէական խօսքերը, Յիսուս չուսուց տեղւոյն նախանձորդներուն կամ Իր հակառակորդներուն: Ան գիտեր թէ անոնք պիտի չհասկնան, Յիսուս խօսեցաւ սոյն խօսքերը որպէսզի մենք, Երկհազարամեայ Իր հետեւորդները հասկնա՛նք, հաւատա՛նք ու հետեւի՛նք Իրեն:

Ան ըսած էր. «Հոգի է Աստուած, և անոր երկրպագողները պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն ընեն»: Սակայն Յիսուս գիտէր թէ իր հետեւողներուն մէջ պիտի գտնուին Թովմասներ, որոնք չունին հոգեկան զօրութիւնը ըմբռնելու և պաշտելու զԱստուած անխառն հոգիով ու ճշմարտութեամբ: Այսպիսիներուն, Խաչեցեալ Յիսուս կը բեկանէ Իր Մարմինը

սրբարար Խաչին վրայ, ու կը բաշխէ Ինքզինք համա՛յն հաւատացեալներուն որպէս Երկնառաք Հաց ու սրբարար որդառունկի բերքը: Հաւատացեալներուն աչքերը աւելի բան մը կը նշմարեն հացին մէջ--հաց և գինի, վերջին ընթրիքը, ուր Փրկիչը զարմանալի մէկ հրաշքով Հաց եղաւ և հացը՝ Յիսուսի խորհուրդ:

Հացն ու գինին յաւերժական Ներկայութիւնն են Սրբազա՛ն Մենութեան՝ աղօթքի: Անձնամատոյց Հոգի Յիսուս Պասէքի ընթրիքէն յետոյ կ՛ըսէ աշակերտներուն.

«Եթէ չուտէք մարդու Որդիին մարմինը, և չըմպէք
Անոր Արիւնը՝ ձեր մէջ կեանք չէք ունենար»--Ց.54:

Այլ խօսքով եթէ չուտէք, չիւրացնէք Զիս՝ Իմ ապրումս և սէրս հանդէպ իրարու և համա՛յն մարդկութեան, իմ աշակերտներս չէք կրնար սեպուիլ: Մէկը՝ որ իր «ամենօրեայ հացը» կը խնդրէ Հայր Աստուծմէ, յօժարակամ ըլլալու է բաժնեկցելու իր ունեցածը ուրիշներու հետ, որոնք եւս կարօտ են իրեն: Անեսականօրէն յիշելու է իր պարտականութիւնները և պարտաւորութիւնները, որոնց յառաջագոյնը սիրե՛լն է:

Ի՞նչ է արդեօք աշակերտութեան պայմանը: Չորրորդ դարուն Եկեղեցական եպիսկոպոսներ հաւաքուեցան Նիկիոյ ժողովին խմբագրելու Նիկիական Հաւատքի հանգանակը: Նախապէս կեանքի բոլոր ոլորտները թափանցող Յիսուս պատրաստած ու սորվեցուցած էր աշակերտներուն Ի՛ր հաւատոյ հանգանակը, որ յաւերժօրէն պարտ էր պահպանուիլ, ուր Ան կ՛ըսէ.

**«Եթէ դուք զիրար սիրէք՝ ատով ամէնքը պիտի
գիտնան թէ դուք իմ աշակերտներս էք»:**
--Յով. ԺԳ. 35

Կենդանի հաղորդութեամբ Իր պատգամները փոխանցող Յիսուս, պատկերացուց ու մատչելի դարձուց Իր աշակերտներուն և համայն աշխարհի հաւատքի հանգանակ մը, որ թէեւ շատ կարճ է, սակայն իր մէջ կը պարունակէ յաւերժաբոյր հաւատամքի ճառագայթող ճշմարտութիւնները:

Մեր Տէրը Յիսուս, Իր անձնազոհ ապրումով դիւրահասկնալի դարձուց Հօր տեսլականը Իր աշակերտներուն և համայն մարդկութեան: Տէր Յիսուսի մարմինը ուտողներ եթէ պիտի չի կարենան իւրացնել իրենց Փրկիչ Յիսուսը անոնք ալ պիտի մեռնին այնպէս ինչպէս Մովսէսի օրով մանանան ուտող Հրեաները: Յիսուս Քրիստոս աղապատանք խօսեցաւ Իրեն հետեւողներուն ըսելով.

«Սիրեցէք զիրար. ինչպէս ե՛ս ձեզ սիրեցի»:

Զոր կը նշանակէ՝ եթէ դուք զիրար սիրէք այնպէս ինչպէս ե՛ս սիրեցի ձեզ, ա՛յն ատեն աշխարհ (ձեր զիրար սիրելուն համար) պիտի գիտնայ թէ դուք Իմ աշակերտներս էք»:

Ուստի, մենք հաւատացեալներս երբ ուտենք Յիսուսի Մարմինը սուրբ Պատարագէն յետոյ, ու չկարենանք սիրել մեզմէ տարբեր քրիստոնեաները, չեմ գիտեր թէ Յիսուս մեզի ի՞նչ պիտի ըսէ Վերջին Դատաստանին:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՒԵՐԺԱՑՈՒՄԸ

Երեսուն երեք անվերադարձ դարեր առաջ երբ Տասնաբանեայ Պատուէրներու կայծակնաբոց գրիչը կը բանդակէր կրանիտեայ յուշատետրին վրայ, ոչ մէկ տեսութիւն կամ ակնարկութիւն արձանագրուեցաւ **մարմնոյ յարութեան** մասին:

Լուռ էր Մովսէս Օրէնսդիրը անդենականի նկատմամբ: Եգիպտոսի Գահաժառանգ Մովսէս, որ Փարաւոնեան դաստիարակութիւն ստացած ու հմտացած էր հին Եգիպտական կրօնաբաղաբական

մշակոյթով ու տեղեակ զմռսումի գիտութեան, անճայն է մարդ արարածին յաւիտենական կեանքին նկատմամբ:

Անխօս է Մովսէս նաեւ տիեզերքին ու բնութեան համագոյացութիւնը շարժող զօրութեան որ անմահութիւն կը թրթռացնէ և կ՛երգեհոնէ: Անբարբառ է Մովսէս և մունջ ի դիմաց մարդու յաւերժական բաղցին՝ որ է անվախճան գոյացութիւն:

Հեթանոս մատենագրութիւններու մէջ անհատնում են անմահութեան իմաստասիրական բարճրաթռիչ գաղափարները և վարկածները որոնք մտայղացումնե՛ր են միայն: Սակայն, Հին Կտակարանի Սրբազան էջերը զուրկ են յաւիտենական կեանքի որոշ և յուսադրիչ պատգամներէն: Բացառութիւն կը կազմեն միայն Պարսկաստան գերի բշուած տեսանող մը, Դանիէլ մարգարէն որ միայն հպանցիկ ակնարկ մը՝ կայծ մը կը յայտնաբերէ ի մէջ իր բոլոր մարգարէութիւններուն:

Ինչու Երկինքի Աստուածը արտայայտութիւն մը կամ յայտնաբերում չէ ըրած Իր սրբազան մարգարէներու միջոցաւ երբ այնքան գեղեցիկ որոնումներ ու գերազանց հոգեյոյզ խորհրդանիշեր կան Սաղմոսներու և մանաւանդ Եսայեայ մարգարէութեանց մէջ:

Ինչո՞ւ Հին Կտակարանի «Որ Էն» Աստուածը անջրուկ և անխօս է այս մասին մինչեւ Իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութիւնը:

Տիեզերքն ու անոր անեզր աստղածովերը կերտող Արարիչը որ ստեղծեց Իրեն կերպարանակից ու պատկերալից հիւլէն "մարդը" կը վարանի՞ արդեօք շնորհել Իր մարդ արարածին նաեւ յաւիտենական կեանք: Ան դատաստանական վճիռ տուած էր կախարդական Եդեմի մէջ, "Քանզի հող էիր դուն ու հողի պիտի դառնաս": Ի՞նչ արդարացուցիչ պատճառներով, Աստուած կրնար փոխել այս անբռնաբարելի դատավճիռը:

Աստուած ոչ անտարբեր և ոչ ալ անկարեկիր էր երբ կը տեսնէր հազարաւոր մարդկային էակներու անյայտանալը ու վերադարձը դէպի փոշի և մոխիր. ոչ թէ Աստուած անզգայ էր այլ Ան մտատանջ էր անոնց մեղանչումով: Մարդ արարած՝ եթէ չփոխէ՛ր իր ընթացքը, եթէ չգնահատէ՛ր բարին և պատուականը ի՛ր ազատ կամեցողութեամբ, աստուածային յաւիտենական կեանքի պարգեւը մարդ արարածին, պատճառ պիտի ըլլար անոր ճիւաղային ու գազանային յաւերժացումին: Յաւիտենական կեանքը, որ պարգեւ մըն է շնորհուած Աստուծմէ Իր մարդ արարածին, պայմանադըրակա՛ն առանձնաշնորհ մըն է: Բոլոր անոնց որոնք կ՛ուզեն ստանալ յաւիտենական կեանքը, ոչ միայն հաւատալո՛ւ են Աստուծոյ, այլ վստահելու՛ իրենց կեանքերը աստուածային բարի կամեցողութեան: Ոչ թէ միայն հաւատալ Աստուծոյ գոյութեան (ինչպէս սատանաներն ալ կը հաւատան) այլ իրե՛նք զիրենք յանձնել և վստահիլ Անոր: Ինքզինք յանձնել աստուածային Մտքին, մտադրութեան, ծրագիրներուն և ծայրագոյն կատարելութեան, Անոր վախճանական գաղափարականութեան (ideal):

«Որպէսզի ով որ հաւատայ անոր՝ չկորսուի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը ...: Ով որ չի հաւատար անոր՝ արդէն իսկ դատապարտուած է»--Յով. Գ. 16-18:

Յաւիտենական կեանքի և մարմնոյ յարութեան դուռը բացուեցաւ, ու մարդոց շնորհուեցաւ այս պանծալի արուեստը երբ Յիսուս անսակարկօրէն սիրեց մարդկութիւնը և աննահանջ ու ինքնակամ զոհուեցաւ ազատագրելու Իր ձեռակերտ ու հոգեջունչ մարդ արարածը:

Աստուած՝ Իր Միածին Որդւոյն անճնազոհողութիւնը, Անոր կարծեցեալ պարտութիւնը փոխակերպեց կենարար յաղթութեան՝ Յարութեան: Տիեզերքի այս տիտանեան մենամարտին մէջ, չարը

(Սատանան) կարծեց յաղթահարած ըլլալ զԱստուած: Մարդեղեալ Յիսուսի վեհապանծ Յարութեամբ, երբ մարդ հաւատա՛ց Անոր, մարդ արարածին և շնորհուեցաւ յաւիտենական կեանք ու մարմընոյ յարութիւն:

Մարդկային փորձառական իմացականութիւնը երբ տեսաւ Յիսուսի Խաչելութիւնն ու մահը,, յայնժա՛մ մարդուն զգայնութիւնը ըմբռնեց աստուածային Հայրութեան լուռ վիշտն ու կսկիծը.

«Քանի որ Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ Իր Միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ով որ հաւատայ անոր՝ չկորսուի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը» --Յով. Գ. 16:

Այս յաւիտենական կեանքի պարգե՛ւն է, որ շնորհուեցաւ մեզի մարդ արարածներուս, որպէս Աստուածայայտնութեան Աւետարան, ոչ թէ Սինա Լերան կայծակնագոռ գոչիւնով ու զարհուրելի սարսուռներով, այլ՝ Գողգոթա սարին Յիսուսաբոյր խնկարկութեամբն ու ներումի անճնազոհողութեամբ, որ կ՛անուանենք,

«Յարութիւն»
համբոյրն Յոյսի և Հաշտութիւն:

ԱՆՓՈԽԱՐԻՆԵԼԻ ԵՒ ԲԱՑԱՌԶԱԿ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆ Է

Յիսուսի Յարութիւնը կը մնայ գագաթնակէտային իմաստով աշխարհի ամենէն փառապանծ և ներշնչող արարքն ու իրականութիւնը, փառապսակը Քրիստոսի կեանքին և կտակին: Քրիստոսի Յարութիւնը կը յայտնէ ստեղծագործութեան նպատակը, գոյաբանական պատճառը, թէ ինչու եկած ենք այս աշխարհ և ուր կը դիմենք: Մարդ իր ապրելու տենչը, իր կեանքի իմաստը կը ստանայ Յիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Յարութեան լոյսէն: Ան յուսադրեց մեզ ըսելով.

«Ես իսկ եմ յարութիւնը և կեանքը. ան որ ինծի կը հաւատայ, թէպէտ և մեռնի, պիտի ապրի»--Յով. ԺԱ. 25-26:

Յարութիւնը միայն մահէն յետոյ ապրուելիք վիճակ մը չէ, այլ՝ ան մարդկային ապրո՛ւմ մըն է որ կը սկսի Քրիստոսով ներշնչուած և ներթափանցուած ու տիրապետուած, զԱստուած ճանչնալէ և զԱյն սիրելէ յետոյ: Հաւատացեալ մը պարտ է ապրիլ ու գործել Քրիստոսի ապրած և ուսուցած ճշմարտութիւններով, բարոյական սկզբունքներով և հոգեւոր արժէքներով, մէկ խօսքով՝ մարդ արարածը յաւիտենական արժէքներով կը յաւերժացնէ իր կեանքը թէ՝ երկրի վրայ այժմ և թէ՝ մեռելներու յարութենէն յետոյ:

Յիսուսի "Վերստին ծնունդ"ը Նիկոդէմոսին, սոսկ մահէն ազատ ըլլալու հոգեկան գոյավիճակ մը չէ: Յիսուս ըսաւ անոր.

«Ես իսկ եմ յարութիւն և կեանք»,

Յիսուս մահը խորտակեց Իր Յարութեամբ, ինչպէս լոյսը կ՛անյայտացնէ խաւարը: Այնպէս ապրեցաւ Ան, և սորվեցուց մեզ ապրիլ, որ մահը չի կարենայ վերջ դնել մեր կեանքին:

Յիսուս Քրիստոս՝ Իր Յարութեամբը ապացուցնէ թէ, վերջին Յաղթականը մահը չէ, այլ՝ Ի՛ր **Խօ՛սքն** է: «Ան որ Յարութիւն տուաւ Յիսուսի՝ մեզի ալ յարութիւն պիտի տայ Յիսուսի հետ: ... Որովհետեւ, «Չենք նայիր տեսանելի բաներուն, այլ՝ անտեսանելիներուն, որովհետեւ տեսանելիները ժամանակաւոր են, իսկ

անտեսանելիները՝ յաւիտենական»--Բ. Կորնթ. Դ. 14, 18:

"Չար"ը կը նշանակէ գէշ ու եբրայերէն իմաստով անարժէք, ապականած և անյոյս: "չար"ը աւելի կ՛ակնարկէ Սատանային, անոր անձին և դիտաւորութեան մէջ եղած չարութի՛ւնը, և ո՛չ թէ մեղանչումը: Մեղքը կամ մեղանչումը՝ Աստուծմէ հեռանալ է, կեանքը և գոյութիւնը կորսնցնել է: Չարութիւնը մեղանչելու հակամիտութիւնն է: Չարը, ենթական կը դրդէ՛ որ ան մեղանչէ: Չարը, մեղքին ակնաղբիւրն է:

Յիսուս եկաւ աշխարհ տապալելու չարը ու ներում շնորհելու զղջացող մարդոց մեղանչումին--Մտ. ԺԸ. 26-27: Մեղանչումը, բարիէն մոլորիլ է, սխալիլ ու թիրախին չհասնի՛լ է: Ճամբան կորսնցնե՛լ է: Աստուծմէ օտարանա՛լ է:

Ռայնհոլտ Նիփպուր, Աստուծոյ վրայ դրաւ իր վստահութիւնը, որ աշխարհէ անդին է, սակայն գործօն պատմութեան մէջ: Անոր սէրն ու ներումը կ՛ազնուացնէ ու կը բարձրացնէ մարդկային ապրումը և Անոր յուսադրիչ խոստումը կ՛ազատէ մարդը հիասթափութենէ: Այսպիսի յոյս մը կու գայ մի միայն Աստուծոյ վերջնական յաղթանակի հաւատքէն: Յիսուս ցոյց տուաւ աշխարհի, թէ Աստուծոյ սիրոյն և ողորմութեան առջեւ խաւարը կը փախչի, մէգը կը մեկնի, մառախուղը կը հեռանայ, աղջամուղջը կը սպառի: Երբ յաղթանակ ջահինք մեղքին դէմ, մեր ճշմարիտ իսկութեան (աստուածային կերպարին և նմանութեան) կը վերածուինք: Հոն ուր կամք կայ, կարենալ կայ, և ուր կամենալ կայ, յաղթանակ կայ: «Աշխարհի վրայ յաղթանակ տանողը մեր հաւատքն է»--Ա. Յով. Ե. 5:

«Արդ, ո՞վ կը յաղթէ աշխարհին, եթէ ոչ ան՝ որ կը հաւատայ թէ Յիսուսն է Աստուծոյ Որդին»

Յիսուսի Յարութեան փառքին ու յաւիտենական երանութեան արժանի ու մասնակից ըլլալու համար՝ պէտք է անցնիլ Գողգոթայի բլուրէն, Աւագ Շաբթուան չարչարալից Խաչի ճանապարհէն. առանց զոհողութեան՝ յաղթանակ չի ջահուիր, առանց խաչելութեան՝ Յարութիւն չկայ: Յիսուսի խօսքերէն առաջին երեքը ներումի և սիրոյ խօսքեր էին, յաջորդ երկուքը՝ տագնապի և տառապանքի, վերջին երկուքը՝ գոհութեան և յաղթանակի: Աստուածային ուժը սրբութեան և յաղթանակի վերմղող զօրութիւնն է:

ԹԷ ԻՆՔ ՏԵՍԱԾ Է ՏԷՐԸ

Վերոյիշեալ ստոյգ վկայութիւնը կու գայ Մարիամ Մագդաղենացիէն ոչ որպէս հայեցական կամ ցնորական տեսլական մը, այլ՝ իբրեւ աննախընթաց և փառապանծ պատահար դէպք իրականու թիւն:

Աւետարաններու փրկագործող պատմագիտութեան մէջ, Մարիամ Մագդաղենացին կը յայտնաբերուի որպէս հերոսուհի: Սակայն ոչ աստուածներու ցեղէն, նման Աթենայի կամ Ոդիսեւսի որոնք բիրտ ուժի ներկայացուցիչներն էին, այլ՝ Մագդաղենացի Մարիամ պատկերեց և բեմադրեց սիրոյ և անսասան հաւատքի հոգեղէ՛ն հերոսութիւնը: Ան ցուցաբերեց դիւցազնութեան այ՛ն յատկութիւնը որ կը յաղթահարէ «ես»ին հպարտութեան, մարմնի մեղանչական մղումներուն, և ի գին ամէն զոհողութեան կ՛ընտրէ յաւիտենական և անփոփոխ արժէքները փոխանակ ներկայի անստոյգ և ժանտահոտ հաճոյքները:

Չափազանցութիւն պիտի չ՛ըլլայ երբ ըսենք թէ Մարիամ Մագդաղենացիին առաքինութիւններուն ազնուագոյնը եղած է իր **յարատեւութիւնը** այն կոչման և սիրոյն որուն փարած է ան աներկիւղ և անյապաղ:

Առաջին անգամ մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ ան իր խոստովանանիբ ապաշխարութեամբ՝ երբ կը լուայ Գալիլեացի Մարգարէին լուսաբեր Ոտքերը ու կ՛օծէ զանոնք իր թանկարժէք իւղով: Երկրորդ, իր սպասաւորութեամբ կը ծառայէ ան անդուլ և անխոնջ՝ Նազովրեցի Մարդեղեալին բոլոր բարոզչութեան ընթացքին: Երրորդ, կը տեսնենք զինք Գողգոթայի Խաչեցեալին ստորեւ: Ան փարած է խաչափայտին և հոգեպէս կը բաժնեկցի Յիսուսի տառապանքին և Անոր ուղղուած բոլոր լուտանքներուն և հայհոյութիւններուն: Բոլոր աջակերտները լքած և փախած են իրենց Տէրն ու Վարդապետը, սակայն ո՛չ Մարիամ Մագդաղենացին: Ան չի վախնար սպաննուելէ որովհետեւ ինքզինք մեռած կը սեպէ Յիսուսի համար:

Ոսկիի հմայքին և վաւաշոտ կեղծ սէրերու համար չ՛ապրիր ան այլեւս, այլ գտած է Աստուծոյ Թագաւորութեան արժէքաւոր մարգարիտը: Վաշխառու հարուստներուն և կեղծաւոր կրօնասէրներու համահրանքները զինք չեն նուաստացներ: Հռոմէացի զինուորներուն մտրակները և սպառնալիքները զինք չեն խռովեր և վախցներ: Ան կը շարունակէ կանգնիլ տէր այն երկնաւոր Մարգարէին որ զինք փրկագործած է մեղքի ճիրաններէն և Սատանայի ծառայութենէն: Ան կը կանգնի հոն Սուրբ Յիսուսածին մօր հետ որպէս յենակից և ցաւակից բաժնեկցելու որդեկորոյս մօր մը խոցոտուած սրտին:

Իր յարատեւութիւնը և նուիրումը Յիսուսի՝ կը վարձատրուի երբ մայրամուտէն առաջ կը ծագի նոր յոյս մը՝ Նիկոդիմոս իշխանին և Յովսէփ Արիմաթացիին գալով որ իջեցնեն Յիսուսի Մարմինը և թաղեն: Մագդաղենացին յամառօրէն կը շարունակէ բերել իր ներկայութիւնը և ծառայութիւնը նոյնիսկ մեռած (ուրիշներու կարծիքով պարտուած) Յիսուս Մարգարէին:

Մեզմէ ոմանք, Յիսուսի թաղումէն վերջ, մենք զմեզ ազատ պիտի զգայինք ընել ինչ որ ի նպաստ մեզի՛ է, ինչ որ մե՛զ կը հետաքրքրէ և ինչ որ նիւթապէս շահաբեր է:

Բայց ո՛չ Մարիամ Մագդաղենացին: Ան՝ կերպով մը իմացած էր լուսահանդեսէ Մարգարէէն, թէ մեռնելէն յետոյ Յարութիւն մը, աստուածահրաշ դէպք մը պիտի պատահի: Որքան ալ անհաւատալի և ցնորական կը թուէր իրեն, սակայն իր ենթագիտակցութեան մէջ այդ մանանեխածիլ հաւատքի ճառագայթը զինք կը խթանէր:

Կիրակի առաւօտ կանուխ, արշալոյսէն առաջ, ճամբայ կ՛ելլեն ինք և այն կիները որոնց ալ համոզած էր երթալ և այցելել Յիսուսի գերեզմանը: Հոգեկան մղում մը զինք կ՛առաջնորդէր երթալ անուշահոտ խունկ նուիրել մեռած Յիսուսին: Կը գալէ փոքր խումբը հերոսուհիներու՝ որոնք անվախ և անվեհեր, մոռցած են գայլանման մարդ-գազանները: Կ՛անցնին խաղաքին պարիսպէն դուրս և կ՛ուղղուին դէպի գերեզման:

Այգալոյսող շողերու ընդմէջէն կը ներխուժէ Երկնային Զօրքերու գունդը որոնք կը պապանձեցնեն գերեզմանին պահակները և իրենց լուսափայլ և հոգեղէն ներկայութեամբ կը շրջապատեն Յարուցեալ Քրիստոս Յիսուսը:

Մահը յաղթահարուած ու գերեզմանը բանդուած է այլեւս: Հետիոտն, կիները կը զգան տիեզերական իրար անցում և փայլատակում, սակայն կը կարծեն թէ բնական պատահարներ են: Մեծապէս կը զարմանան երբ կը տեսնեն գերեզմանը բաց, պահակները բացակայ և Յիսուսի Մարմինը անյայտացած: Ժամանակ մը, Յիսուսի Մարմինը ասդին անդին փնտռելէ և խուզարկելէ յետոյ, Մագդաղենացիի ընկերուհիները՝ յուսաբեկ կը վերադառնան տուն:

Մեր հերոսուհին, սակայն, կը շարունակէ իր յարատեւութեանը

մէջ: Նորէն կը մտնէ գերեզմանէն ներս ստուգելու համար թէ իրապէ՞ս հոն չէ Յիսուսի Մարմինը: Յանկարծ կը բացուին անոր աչքերը և կը տեսնէ հրեշտակներ որ նստած են մին Գլխուն և միւսը Ոտքին տեղը Յիսուսին: Անոնք կ՛աւետեն իրեն առաջին աւետիսը Յարութեան ըսելով.

« Այստեղ չէ, այլ Յարութիւն առաւ»:
«Ինչո՞ւ մեռելներու մէջ կը փնտռէք ողջը»:

Մագդաղենացին՝ խանդավառ և հրեշտակներու տեսիլքէն յափշտակուած դուրս կ՛ելլէ գերեզմանէն, սակայն չի վերադառնար տուն: Ան Կը շարունակէ իր հետազօտութիւնը պարտէզին մէջ, կարծես թէ զօրութիւն մը, ոգի մը զինք կը կապէ այդ պարտէզին: Յոգնած և ճարահատ կը նստի բարի մը վրայ ու կը սկսի մտածել պատահած դէպքերուն և հրեշտակներու տեսիլքին վրայ, երբ յանկարծ կը լսէ շշուկ մը ու ետ դառնալով կը տեսնէ Մէկը որ իրեն կը թուի ըլլալ պարտիզպան մը որ կարեկից ձայնով կ՛ըսէ իրեն.

«Ով կին, ինչո՞ւ կու լաս, ո՞վ կը փնտռես»:

Շուարած ու խռոված, Մագդաղենացին ամենայն լրջութեամբ կը հարցնէ կարծեցեալ պարտիզպանին թէ, եթէ ինք վերցուցած է Յիսուսի Մարմինը թող ըսէ իրեն, որովհետեւ եկած է անուշաճոտութիւն դնելու Անոր վրայ որ իրեն համար Մարգարէ մըն է: Յիսուս ի տես Մագդաղենացիին յուզիչ արցունքներուն և հաւատարիմ յարատեւութեան, կը վարձատրէ զինք յայտնելով Իր իսկութիւնը մէկ բառով.

«Մարիա՛մ»:

Մագդաղենացին ի տես Յարուցեալ Յիսուսի, հոգեկան յափշտակութեան մէջ, կը խոյանայ համբուրելու իր Փրկչին ոտքերը, ու տեսնելով գամերուն հետքերը, կը բացագանչէ,

«Ռաբբունի»:

Նախկին մեղաւոր կինը՝ բնական մղումներու գերին, Յիսուս կը փոխակերպէ ու կ՛ուղղարկէ որպէս առաջին առաքեալը և դեսպանը աւետելու Փառապանծ Յարութեան Աւետիսը Իր աշակերտներուն, հրահանգելով զինք.

«Գնա՛ դուն Իմ եղբայրներուս ու ըսէ՛ անոնց թէ՝
Ես կ՛ելլեմ դէպի Իմ Հայրս և ձեր Հայրը, դէպի
Իմ Աստուածս և ձեր Աստուածը»:

Մարիամ Մագդաղենացի կու գայ և աշակերտներուն կը պատմէ,

«Թէ ինք տեսած է Տէրը»:

Դո՛ւն, ո՞վ որ ես, տեսա՞ծ ես **Յարուցեալ** Տէրը: Տեսա՞ծ ես Զինք հոգւոյ՛դ աչքերովը: Այն հոգւոյդ որ կայծն է Արարիչ Աստուծոյդ:

Ապրիլ 7, 1996
Թորոնթօ